

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

VIIe KAMER

A R R E S T

**nr. 232.564 van 15 oktober 2015
in de zaak A. 215.046/VII-39.333.**

In zake : Herman VERCRUYSSSE
 bijgestaan en vertegenwoordigd door
 advocaat Philippe Vande Castele en tevens door
 advocaat Geert Van Grieken
 kantoor houdend te 2970 's Gravenwezel
 Wijnegemsteenweg 83-85
 bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen :

het RIJKSINSTITUUT VOOR ZIEKTE- EN
INVALIDITEITSVERZEKERING (RIVIZ)

I. Voorwerp van het beroep

1. Het cassatieberoep, ingesteld op 16 februari 2015, strekt tot de nietigverklaring van de beslissing van de nederlandstalige Kamer van beroep, ingesteld bij de Dienst voor geneeskundige evaluatie en controle (DGEC) van het RIZIV, van 27 januari 2015, waarbij het beroep van Herman Vercruysse tegen de beslissing van de Kamer van eerste aanleg van de DGEC van 19 december 2011, gegrond wordt verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

2. Een beschikking van 25 februari 2015 verklaart het cassatieberoep toelaatbaar.

De verwerende partij heeft een memorie van antwoord en verzoeker heeft een memorie van wederantwoord ingediend.

Auditeur Anja Somers heeft een verslag opgesteld, op grond van artikel 16 van het koninklijk besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatie-procedure bij de Raad van State.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 24 september 2015.

Kamervoorzitter Eric Brewaeys heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Jonas De Wit, die loco advocaten Philippe Vande Castele en Geert Van Grieken verschijnt voor verzoeker, en attaché Inge Meyers, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

Auditeur Anja Somers heeft een met dit arrest eensluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Feiten

3.1. De leidend ambtenaar van de DGEC veroordeelt verzoeker tot terugbetaling van ten onrechte aangerekende verstrekkingen ten belope van 18.618,87 euro en tot een administratieve geldboete ten belope van dit bedrag, waarvan de helft effectief en de helft met opschorting voor een periode van drie jaar. Verzoeker betaalt de verschuldigde som van 27.928,30 euro op 21 oktober 2009.

3.2. Op 19 december 2011 verklaart de Kamer van eerste aanleg het beroep van verzoeker ontvankelijk en deels gegrond. Ze doet de beslissing van de

leidend ambtenaar teniet, evoceert de zaak, veroordeelt verzoeker tot de terugbetaling van de ten onrechte aangerekende verstrekkingen en stelt vast dat het bedrag al terugbetaald werd. Bovendien verklaart de Kamer van eerste aanleg de vordering van een administratieve geldboete onontvankelijk wegens verjaring.

3.3. Verzoeker tekent hiertegen beroep aan en vraagt de vernietiging van deze beslissing wat de veroordeling tot betaling betreft.

3.4. De Kamer van beroep vernietigt, na een prejudiciële vraagstelling aan het Grondwettelijk Hof, op 27 januari 2015 de beslissing van de Kamer van eerste aanleg, zegt voor recht dat de som van € 18.618,87 door verzoeker onverschuldigd werd betaald en veroordeelt de verwerende partij tot terugbetaling van dit bedrag, meer de interesten aan de wettelijke rentevoet vanaf de datum van de uitspraak tot de dag van de integrale betaling.

3.5. Het arrest overweegt onder meer:

“6.1. Terecht stelt de appellant dat de bestreden beslissing van de Kamer van Eerste aanleg dient vernietigd te worden. De Kamer van Eerste Aanleg kon onmogelijk - zonder schending van het gelijkheidsbeginsel vervat in de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, en het beginsel van de scheiding der machten en het recht op een eerlijk proces in de zin van artikel 6 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de mens, een nieuwe beslissing nemen, nadat zij heeft vastgesteld dat de beslissing van de Leidend ambtenaar nietig is wegens niet-naleving van de op straffe van verval voorgeschreven termijnen.

6.2. De appellant is dan ook gerechtigd om de teruggave te vragen van de sommen die hij ten onrechte aan het RIZIV heeft uitbetaald.

6.3. De Kamer van Beroep stelt echter vast dat appellant zelf vrijwillig (nog vooraleer de Kamer van Eerste Aanleg een uitspraak had gedaan) de som van 18.618, 87 euro betaalde.

6.4. Terecht stelt de geïntimeerde dat het recht op de onverschuldigde betaling door appellant slechts vaststaat bij de uitspraak van heden.

6.5. Ten onrechte vordert de appellant de interesten op de som die moet terugbetaald worden vanaf 21 oktober 2009. De geïntimeerde heeft gelijk dat tegen appellant er geen sprake was van gedwongen uitvoering van een titel tot betaling van de beweerde “ten onrechte aangerekende prestaties”.

6.6. Aangezien het recht op de onverschuldigde betaling slechts vanaf datum van huidige beslissing vaststaat, zijn de interesten verschuldigd vanaf de datum van heden”.

Dit is het bestreden arrest.

IV. Onderzoek van het eerste middel

Standpunten van de partijen

4. In het eerste middel wordt de schending aangevoerd van de artikelen 10, 11 en 16 van de Grondwet en artikel 1 van het Eerste aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden, het “algemeen rechtsbeginsel” van volledige schadevergoeding, de artikelen 1149, 1150 tot 1153, 1235, 1254, 1378, 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek, en van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994 (hierna: ZIV-wet), in het bijzonder artikel 156.

In een eerste onderdeel roept verzoeker de schending in van artikel 156 van de ZIV-wet, doordat de Kamer van beroep oordeelt dat verzoekers betaling in 2009 vrijwillig gebeurde, terwijl er volgens hem geen sprake is van een vrijwillige betaling en van een niet-uitvoerbare beslissing omdat:

“(1) artikel 156 ZIV-wet bepaalt dat de beslissingen van de Leidend ambtenaar van de DGEC en van de Kamers ‘van rechtswege uitvoerbaar bij voorraad niettegenstaande beroep’ zijn;

(2) artikel 156 ZIV-wet verder ook bepaalt dat ‘De sommen brengen van rechtswege interesten op tegen de wettelijke rentevoet in sociale zaken’, en dat ‘de verzekeringsinstellingen of de (BTW-administratie) kunnen worden belast met de invordering van de verschuldigde bedragen’;

(3) artikel 156 ZIV-wet bovendien expliciet ook nog bepaalt dat ‘een beroep de uitvoering van de beslissingen (van de Leidend ambtenaar en de Kamers) niet opschort’“.

Uit de omstandigheid dat verzoeker het bedrag betaalde nog vooraleer de Kamer van eerste aanleg uitspraak had gedaan kan volgens hem, gelet op deze elementen, geen kwalificatie van “vrijwillige betaling” worden afgeleid.

In het tweede onderdeel voert verzoeker de schending aan van het gelijkheidsbeginsel, het eigendomsrecht, artikel 156 van de ZIV-wet en de artikelen 1149 tot 1153, 1235, 1254, 1378, 1382 en 1383 BW.

Hij stelt dat zijn vraag tot het toekennen van interesten voor de periode die aan de beslissing van de Kamer van beroep voorafgaat de terugbetaling betreft van een door de overheid ten onrechte ontvangen som, die immers ten onrechte werd gevorderd bij toepassing van artikel 156 van de ZIV-wet en waarvan de niet-betaling gesanctioneerd was met het dwingend voorschrift “de (opgevorderde) sommen brengen van rechtswege interesten op tegen de wettelijke rentevoet in sociale zaken, zoals voorzien in artikel 2, § 3, van de wet van 5 mei 1865 betreffende de lening tegen interest”.

In een derde onderdeel voert verzoeker de schending aan van het recht op een integrale schadevergoeding en van de in het tweede onderdeel geschonden geachte artikelen.

Hij betoogt dat het recht op interest in geval van onverschuldigde betaling ook het eigendomsrecht betreft en ingaat op de datum van het ontstaan van de schade. Volgens verzoeker betreft het een compensatoire interest.

5. De verwerende partij antwoordt dat het al dan niet vrijwillig karakter van de betaling door verzoeker geen afbreuk doet aan de vaststelling dat het onverschuldigd karakter van de betaling slechts vaststaat vanaf de beslissing van de Kamer van beroep.

Over de schending van artikel 156, § 1, van de ZIV-wet zet de verwerende partij in essentie uiteen dat die bepaling aanduidt vanaf wanneer de te berekenen wettelijke interest begint te lopen. Het was pas vanaf de beslissing van de Kamer van beroep van 27 januari 2015 dat het vast stond dat de Dienst een bedrag moest terugbetalen aan verzoeker in cassatie. De bepaling met betrekking

tot de interessen heeft volgens de verwerende partij tot doel om te vermijden dat beslissingen niet binnen de vastgestelde termijn zouden worden uitgevoerd.

De bepaling van artikel 156 van de ZIV-wet doet volgens de verwerende partij de interessen van rechtswege lopen, en verzoeker verwijst volgens haar ten onrechte naar de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek. De verwerende partij verwijst hierbij naar een arrest nr. 144/2003 van 5 november 2003 van het Grondwettelijk Hof met betrekking tot artikel 61, § 7, van de ZIV-wet, dat verband houdt met de regeling van de recuperatie bij de laboratoria voor klinische biologie van de overschrijding van het budget van financiële middelen voor het ganse Rijk voor de verstrekkingen van klinische biologie, verleend aan niet in een ziekenhuis opgenomen rechthebbenden, waarin het Grondwettelijk Hof oordeelde dat de regeling die in die bepaling is vervat dermate verschillend is van die welke is neergelegd in artikel 1153 van het Burgerlijk Wetboek dat beide niet met elkaar kunnen worden vergeleken met het oog op de toetsing aan de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

Wanneer toch artikel 1153 BW zou moeten worden toegepast kan er volgens de verwerende partij in het geval van moratoire interessen slechts sprake zijn van een vertraging in de betaling van een geldschuld wanneer die bestaat en eisbaar is. De verwerende partij stelt dat er voor de beslissing van de Kamer van beroep van 27 januari 2015 geen schuld bestond in hoofde van verweerder.

Artikel 1235 BW samengelezen met artikel 1378 BW bepaalt dat het bedrag dat onverschuldigd betaald werd, terugbetaald moet worden vermeerderd met interessen, die in geval van kwade trouw, te rekenen zijn vanaf de dag van de betaling. De verwerende partij leidt hieruit af dat verzoeker wel beweert dat zij te kwader trouw was, maar dit niet aantoont. Zij merkt op dat de beoordeling of er al dan niet sprake is van kwade trouw niet toebehoort aan de Raad van State als cassatierechter.

De beslissing om al dan niet compensatoire interest op te leggen is volgens haar ook een feitenkwestie. Zij stelt tevens dat verzoeker naar artikel 1382 BW verwijst zonder daarbij in detail te treden. Ook stelt hij volgens haar zonder verdere motivering dat het recht op interest verband houdt met het eigendomsrecht. Zij besluit dat bij ontstentenis van enige toelichting een middel niet in aanmerking kan worden genomen.

6. Verzoeker repliceert in essentie dat in artikel 156, § 2, van de ZIV-wet een mechanisme aan de orde is dat hooguit opduikt nadat de leidend ambtenaar, de Kamer van eerste aanleg of de Kamer van beroep in hun beslissing een te betalen som hebben vastgelegd. Te dezen werd aan verzoeker echter geen interest toegekend voor de periode voor de datum van het eindarrest van de Kamer van beroep, hoewel verzoeker daarom expliciet had gevraagd, zowel in eerste aanleg als in graad van beroep.

De verwijzing door de verwerende partij naar artikel 1153, derde lid, BW gaat volgens verzoeker niet op. Die bepaling houdt in dat de schadevergoeding wegens vertraging in de uitvoering bij verbintenissen die alleen betrekking hebben op het betalen van een bepaalde geldsom, nooit in iets anders bestaat dan in de wettelijke interest, behoudens de bij de wet gestelde uitzonderingen, en verschuldigd is te rekenen van de dag der aanmaning tot betaling, behalve ingeval de wet ze van rechtswege doet lopen.

In antwoord op de kritiek van de verwerende partij als zou hij de toepasselijkheid van bepalingen inzake het eigendomsrecht niet toelichten, verwijst verzoeker onder meer naar de weergave van het tweede middelonderdeel in het verzoekschrift. Ten slotte verzet het mogelijk ontbreken van kwade trouw in hoofde van de verwerende partij zich volgens verzoeker niet tegen de aanspraak tot het toekennen van een hoofdsom en interest berekend vanaf de betaling van de hoofdsom tot de datum van het eindarrest, omdat deze aanspraak berust op artikel 1382 BW.

Beoordeling

7. Artikel 156, § 1, ZIV-wet heeft geen betrekking op de rechten van de zorgverstrekker ten opzichte van het bestuur en kan in het huidige geval dus niet op nuttige wijze worden toegepast.

Artikel 1382 BW slaat op de gevallen waarin een fout werd begaan. De bodemrechter vermocht er van uit te gaan dat het uitvoeren van een beslissing, die krachtens de wet uitvoerbaar is, geen fout uitmaakt. Uit de stukken waarop de Raad van State vermag acht te slaan blijkt alleszins niet dat verzoeker heeft aangevoerd dat er een fout zou zijn begaan.

Krachtens artikel 1235 BW kan wat betaald werd zonder verschuldigd te zijn, worden teruggevorderd. Overeenkomstig artikel 1378 BW moet, indien hij die ontvangen heeft, te kwader trouw was, niet alleen het kapitaal teruggeven, maar ook de interesten of de vruchten, te rekenen van de dag van de betaling.

Uit de stukken waarop de Raad van State vermag acht te slaan blijkt niet dat verzoeker heeft aangevoerd dat de verwerende partij te kwader trouw was.

Artikel 1153 BW luidt:

“Inzake verbintenissen die allen betrekking hebben op het betalen van een bepaalde geldsom, bestaat de schadevergoeding wegens vertraging in de uitvoering nooit iets anders dan in de wettelijke interest, behoudens de bij de wet gestelde uitzondering.

Die schadevergoeding is verschuldigd zonder dat de schuldeiser enig verlies hoeft te bewijzen.

Zij is verschuldigd te rekenen van de dag der aanmaning tot betaling, behalve ingeval de wet ze van rechtswege doet lopen.

Indien er opzet van de schuldenaar is, kan de schadevergoeding de wettelijke interest te boven gaan.

[...]”.

Verzoeker vorderde in zijn synthesebesluiten van 14 april 2010 voor de Kamer van eerste aanleg uitdrukkelijk de “terugbetaling van de som van 27.928,30 EUR te vermeerderen met de [interessen aan de] wettelijke rentevoet in fiscale zaken van 7 %”. In zijn laatste conclusies voor de Kamer van beroep, neergelegd op 29 oktober 2014, herhaalde hij deze eis, dit keer met toevoeging van de datum van betaling als aanvangsdatum van de interesten.

Bijgevolg kon verzoeker aanspraak maken op betaling van de interesten vanaf deze datum. Door te stellen dat de interesten verschuldigd zijn vanaf de datum van uitspraak van de Kamer van beroep wordt artikel 1153 BW geschonden.

Het eerste middel is gegrond.

8. Verzoeker vraagt dat de verwerende partij, op grond van artikel 30/1 van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, zou worden veroordeeld tot betaling van de wettelijke voorziene rechtsplegingsvergoeding. Er is grond om te dezen het basisbedrag van 700 euro toe te kennen.

BESLISSING

1. De Raad van State vernietigt de beslissing van de nederlandstalige Kamer van beroep, ingesteld bij de DGEC van het RIZIV, van 27 januari 2015, waarbij het beroep van Herman Vercruysse tegen de beslissing van de Kamer van eerste aanleg van de DGEC van 19 december 2011, gegrond wordt verklaard.

2. Dit arrest zal in de registers van voormelde kamer worden overgeschreven, en melding ervan zal worden gemaakt op de kant van het vernietigde arrest.

3. De zaak wordt verwezen naar de nederlandstalige Kamer van beroep ingesteld bij de DGEC van het RIZIV, anders samengesteld.

4. De verwerende partij wordt verwezen in de kosten van het beroep, begroot op 200 euro, en een rechtsplegingsvergoeding van 700 euro, verschuldigd aan verzoeker.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van vijftien oktober tweeduizend vijftien, door de Raad van State, VIIe kamer, samengesteld uit:

Eric Brewaeys,	kamervoorzitter,
Peter Sourbron,	staatsraad,
Patricia De Somere,	staatsraad,
bijgestaan door	
Bart Tettelin,	griffier.

De griffier

De voorzitter

Bart Tettelin

Eric Brewaeys